

Rubriigid

- Eesti
- Majandus
- Välismaa
- Arvamus
- Lugejakirjad
- Tallinn
- Melu
- Kultuur
- Sport
- Meelelahutus
- Laupäev
- Karikatuur
- Küla uudised
- KOV Valimised 2005
- Koomiksid
- Blogid
- Interneti Su Doku
- Kinnisvarainfo
- XX sajandi kirjandusklassika

Ajalehe arhiiv

Kultuur

Prindi välja Saada sõbrale Kommentaarid mailiga

(03.10.2005)

"Võluflööt" särab Vanemuises (3)

Brigitta Davidjants

Ariela Siegert on ooperit lavastades ära kasutanud kõik võimalused ning sopran Wendy Waller esitab Öökuninganna partiid virtuoosselt.

Öökuninganna (Wendy Waller) saadab prints Tamino (Jan Oja) vabastama oma tütart Paminat. Foto: Alan Prosa

2006. aastal möödub Mozarti sünnist 250 aastat ja seetõttu tähistatakse seda maailmas Mozarti aastana. Soliidne sündmus jõudis ka Eestisse. Laupäeval, 1. oktoobril tuli Vanemuise teatris lavale ooper "Võluflööt".

Muinasjutuline "Võluflööt" esietendus 1791. aastal Viinis, libreto kirjutas ooperile Emanuel Schikaneder. Ooperi süžees kohtuvad kaks vastandlikku jõudu: ühel pool seisab paha ja õela Öökuninganna pimeduseriik, teisel pool hea ja targa Sarastro valguseriik. Kaval Öökuninganna saadab prints Tamino vabastama valguseriigist oma tütart Paminat, Tamino saab aga Sarastro riigis ise valgustatuks. Koomilisust lisab Tamino lihtsameelne kaaslane Papageno, kes leiab endale armastuse Papagena näol.

Loetavuse TOP 20

Savisaare seljavõit - Tallinna valitseb Keskpartei ainuvõim (28) [6267]

Hinnang valimistele: kaotajaid justkui polnudki (8) [3701]

MEELIS METTUS: Boikoteerige kohukesi (10) [1981]

Raamatud läksid nagu soe sai (4) [1953]

JUHTKIRI: Võitja võtab kõik (6) [1592]

Fernando Alonso tõrjub tagasi megapakkumise (1) [1545]

Valimistulemus suuremates linnades [1522]

Ansip: Reform ei peaks koalitsioonis osalema (7) [1339]

REIN SIKK: Maal pole parteisid olemas (5) [1269]

Spetsialist: magalakorter on lühiajaline investeering (1) [1191]

Eesti riik takistab eestlastel välismaal samasoolistega abielluda (13) [1133]

Pühapäeval hukkus liikluses kaks inimest [923]

Uudistelist

Teemad

Reaktor

Arkaadia

Arkaadia eri

Autod ja Liiklus

Teadus

Kodu&kinnisvara

Minu Kroon

Köök

Tehnoloogia

Töö

MÖTE

Arvutileht

Aed

Jalgpall

Tervis

Haigekassa

Soome tööle

Töötukassa

Vaata lisaks

Tark Mees Taskus

Riigi Kaitse

Transiit

Aiandus.ee

Kust saab EPLi osta

Vanemuise esietendusel laulis Taminot Jan Oja ja Paminat Alla Popova, Papagenot Aare Saal ja Papagenat Julia Botvina, Öökuningannat Wendy Waller ja Sarastrot Taisto Noor. "Võlufloodi" lavastas Arila Siegert Saksamaalt. Vanemuise sümfooniaorkestrit ja ooperikoori juhatas Hendrik Vestmann.

Kas tõesti ainult unenägu?

1791. aastal loodud "Võlufloöt" on Mozarti viimane ooper, mis ühendab mitut omaaegset lavakunsti tüüpi. Nii on tegemist suurepärase kunstilise tervikuga, kus bipolaarsetele suhetele vaatamata on peenelt välja arendatud karakterid ja nendevahelised jõujooned.

Jõujoonte esiletoomiseks on lavastaja Arila Siegert maksimaalselt kasutanud kõiki võimalusi. Samuti on Siegert ooperimaterjalisse üsna vabalt suhtunud. Nii raamib lavastust viide unenäolisusele, justkui oleks prints üksnes magama jäänud. Teose fantastilise iseloomuga ei lähe selline lahendus sugugi vastuollu. Samuti pole lavastaja loobunud sümbolistlikest viidetest vabamüürlusele.

"Võlufloodi" kujunduses võiks eeldada äärmiselt pompooset dekoratsiooni. Siegert on oma lahendustes siiski üsna lakooniline, jättes lavale vaid kõige vajalikuma. Selle asemel rõhub ta hoopis näitlejate dünaamilisusele. Nii on "Võlufloöt" keskmisest eesti ooperilavastusest tunduvalt liikuvam ja tantsulisem ning kõik karakterid – alates veiderdavast Papagenost ja lõpetades preesterliku Sarastroga – laotuvad üksteise järel ilmekalt vaataja ette.

Kuigi ooper kantakse ette eestikeelsena, esitas külalissolist Wendy Waller oma laulupartii saksa keeles. Tavapärase kõne puhuks on tõmmunahaline koloratuursopran õppinud pähe eestikeelse teksti. Öökuninganna partiid on virtuoossed, sädelevad ja kohati äärmiselt raskesti lauldavad. Waller esitas neid meisterlikult ning kusagile ei kadunud ka rollile omane külm sädelus.

Kuid teistegi solistide esituses ei puudunud vajalik sära. Hästitoimiva paari moodustasid nii tehniliselt tugevad ja kaunihäälsed Popova ja Oja kui ka Saal ja Botvina. Sarastrole iseloomuliku lihtsuse mängis välja ka Taisto Noor oma bassipartiis.

"Võlufloöt" nõuab lauljalt ka tavalist rääkimist. Vahel harva muutus teatraalsus ehk natuke liiga kunstlikuks, ent mis siin ikka –

Kristjan Kangur esitas Saksamaal kaks hiilgavat partiid [\[861\]](#)

Madisson sai Lihulas vähem hääli kui eelmistel valimistel [\[838\]](#)

Maagaasi kallinemine suurendab soojakulusid [\[794\]](#)

ANDRUS NORAK: Veel kord härra Ottisest [\[786\]](#)

Suuremates linnades valitsesid rohe-kollased koalitsioonid [\[752\]](#)

ANTS ERM: Kauaks seda kohukest veel? [\[726\]](#)

Valimisreklaamid versus terve mõistus (3) [\[719\]](#)

Elevus ja ükskõiksus Tallinnas [\[711\]](#)

Vajalik

ALKOMEETER

endale ja profiseadmed

Me leiame ta.

Marketing
& Reklaam

Reklaamlingid
ekspressnet

ooperilauljaid koolitatakse siin eelkõige hästi laulma ja sellega saab valdav enamik neist ka kenasti hakkama.

Ooperi esietendus

"Võluflööt" Vanemuises

- Helilooja Wolfgang Amadeus Mozart
- Libreto autor Emanuel Schikaneder
- Tõlkijad Erich Kõlar ja Kalle Hein
- Lavastaja Arila Siegert (Saksamaa)
- Muusikajuht ja dirigent Hendrik Vestmann
- Dirigent Anu Tali Kunstnik Hans-Dieter Schaal (Saksamaa)
- Kostüümikunstnik Marie Luise Strandt (Saksamaa)
- Valguskunstnik Andres Sarv
- Osatäitjad: Wendy Waller (USA), Angelika Mikk, Taisto Noor, Märt Jakobson, Jan Oja jt.

Eesti Päevaleht

Loo kohta on **3** arvamust(t) [Loe](#)

[Lisa oma arvamus](#)

Kommentaari:

Sinu kasutajanimi:

Parool:

Kommentaari lisamiseks pead olema sisse loginud

[Sisenen ID-kaardiga »](#)

Kui sul pole veel kasutajanime, palun [registreeru](#) kommenteerijaks.

Kui unustasid parooli, kliki [siia](#).

Eesti Päevaleht soovib teie mõtteavaldusi kasutada ka paberväljaandes, mis märgitakse teie poolt registreeritud ees- ja perekonnanimega. Kommentaari maksimaalne lubatud pikkus on 3000 tähemärki. Eesti Päevaleht ei vastuta kommentaaride sisu eest.

[Tagasi avalehele](#)

Reeglid kasutajatele Copyright 2005

Esileht > Kultuur

[Terve artikkel](#) | [Trüki](#) | [Saada sõbrale](#)

Mänguline «Võlflööt» Tartus (4)

03.10.2005 00:01

Alvar Loog, kriitik

[Kommenteeri](#) | [Loe kommentaare](#)

 Sisult idiootlik ja vormilt suursugune «Võlflööt» on lavastajale kõva pähkel. Võimalus üle mõelda ja üle lavastada on siin suurem kui ükskõik millise teise klassikalise ooperi puhul. Katsed punuda Mozarti Singspiel'i uneloogikal põhinevasse dramaturgiasse kaasaega või mõnd südamelähedast «vabamüürlust» lõpevad üldjuhul fiaskoga. Seega on nii suurtel kui väikestel ooperilavadel regulaarselt mängitav «Võlflööt» olnud viimasel ajal eelkõige kunstnikuooper, või koguni kostüümikunstniku oma.

Laupäeval sakslanna Arila Siegerti lavastuses Vanemuise suures majas Mozarti 250. sünniaastapäeva puhuks esietendunud «Võlflööt» on kontseptuaalses mõttes igati väljakutsete ning ootuste kõrgusel. Kohati ehk isegi ülearu.

Hans Dieter Schaali lavakujundus rabab oma õhulises mastaapsuses. Selles valitseb üllatuslikult tume koloriit, ent suured ja liikuvad kangad loovad hulgaliselt kasutamist leidnud võimalusi dünaamilisteks lahendusteks valguse ning lavalise liikumise jaoks.

Publiku tähelepanu

Marie-Luise Strandti uhked ja modernistlikud kostüümid püüdsid pilku, ent puhtast kontseptualismist oli tal fantaasiat jagunud peamiselt kõrvalosaliste tarbeks. Prints Damino kõndis ringi tavalises mustas ülikonnas, printsess Paminat kaunistas hall kombinee. Muinasjutulised olendid Papagena ja Papageno olid kujutatud sootuks inimestena (kellele nad, tõsi küll, oma soovide, hirmude ja afektide poolest sarnanevad rohkem kui keegi ülejäänud tegelastest).

Hoolimata juubelihõngulisest kummardusest Mozarti poole tuleb Vanemuise «Võlflööti» pidada ikkagi ja üksnes lavastajaooperiks. Arila Siegert on loonud huvitava ning detailirikka lavastuse, milles leidub ideid mitme sarnase ettevõtmise tarbeks.

Tema «Võlflöödi» firmamärkidena olgu nimetatud vaatemängulisus, visuaalsus ning eelkõige koreograafilisus. Siegertil näib olevat muusikalilavastaja verd. Ta võitleb igas pisimaski stseenis publiku pideva tähelepanu ning lõbustatuse eest. Kui tavaliselt kannab «Võlflöödi» ilu, paatost, mängulisust ja dünaamikat Mozarti muusika, siis seekord täitis seda rolli eelkõige koreograafia.

Must sopran

«Võlflöödi» firmamärkideks on vaatemängulisus ja visuaalsus.
Foto: Silje Annuk

[Postimees](#)   [Infopluss](#)

Postimees Online

21:24 **Türgi nõustus ELi liitumiskõneluste raamleppega** (14)

19:08 ELi välisministrid jõudsid Türgi suhtes kompromissini (12)

18:55 19. sajandi jalgpallimatši kava läheb Suurbritannias oksjonile

18:44 Kohukese- reklaamide suhtes väärtetõhusust ei alustata (37)

18:28 Bon Jovi on esimene esineja uuel Wembley staadionil

18:14 **Kohukesereklaami taga seisab Keskerakonna reklaamiagentuur** (113)

18:10 Rahvaliit tegi ametliku ettepaneku kutsuda välisvaatlejad (36)

17:52 Schröder lubas aktsepteerida partei otsust (2)

17:30 USAs esietendus maailma esimene aatompommi-teemaline ooper (6)

17:06 Päikesearjutus liikus üle Maa (6)

16:51 Uudne seadeldis annab halvatuile suhtlemisvõime (4)

16:38 Savisaar nõuab Eesti Energia juhi valimist konkursiga (42)

Suuremad linnad

- [Tallinn](#)
- [Tartu](#)
- [Haapsalu](#)
- [Jõgeva](#)
- [Jõhvi](#)
- [Kohtla-Järve](#)
- [Kuressaare](#)
- [Kärdla](#)
- [Narva](#)
- [Paide](#)
- [Põlva](#)
- [Pärnu](#)
- [Rakvere](#)
- [Rapla](#)
- [Valga](#)
- [Viljandi](#)
- [Võru](#)

Maakonnad

- [Harjumaa](#)
- [Hiiumaa](#)
- [Ida-Virumaa](#)
- [Jõgevamaa](#)
- [Järvamaa](#)
- [Läänemaa](#)
- [Lääne-Virumaa](#)
- [Põlvamaa](#)
- [Pärnumaa](#)
- [Raplamaa](#)
- [Saaremaa](#)
- [Tartumaa](#)
- [Valgamaa](#)
- [Viljandimaa](#)
- [Võrumaa](#)

Gallup

Mida reklaamib roheline K-täht tänavatel? (4976)

- Kohukest
  - 13%
- Keskerakonda
  - 74%
- Keskerakonna head
  - läbisaamist kohukesetootjaga
    - 13%

Vaata tulemusi Arhiiv

Vajuta siia

Lugeja soovitab

- >> Täna
- >> Sel nädalal
- >> Sel kuul

Eilne loetavuse TOP

- Grönholm pühendas võidu Michael Parki mälestusele (7)
- EPMÜ ei saanud õigust ISIC-kaartide väljastamiseks (19)
- Uuring: suurimetajate tekke võis põhjustada liisahapnik (14)
- El Salvadoris hakkas vulkaan purskama (2)
- Reformierakond soovitab pealinlastel rahvaküsitlust eirata (52)

>> Kuu TOP50

Viited

Vanemuise «Võlflööt» on lavastatud kabaree-esteetika võtmes, mille kohaselt peaks muusika, sõnad ja liikumine kulgema sünkroonis. Mozarti puhul on seda kas kahjuks või õnneks peaaegu võimatu teostada, sest tema vokaalteostes ei vasta teksti sisu sageli üldse muusika meeleoludele. Ebavõrdnes võitluses publiku tähelepanu nimel kippusid leidlikud misanstseenid ja koreograafia muusikat tagaplaanile tõrjuma.

Tuleb tunnistada, et ooperisõbra tajuvõime on piiratud, ning seekord võttis visuaalne pool enda alla peaaegu kõik ressursid. Pidev lavaline sevimine surus Mozarti maailmasid mahutava muusika orkestriauku tagasi.

«Võlflöödi» lavastamine sõltub suuresti vajalikul tasemel koloratuursoprani olemasolust. Vanemuisesse imporditud Ameerika päritolu mustanahaline Wendy Waller ei petnud talle pandud ootusi. Tema Öökuninganna oli tehniliselt suurepärase, ent mitte külm nagu tavapäraselt, vaid pigem sensuaalne, rohkem eksootiline kui ebamaine.

Alla Popova Pamina võlus eelkõige lavalise sarmiga. Dialogides kammitset vaatamata püüdlikule pealehakkamisele vähene keeleoskus, muusikaliselt ideaalilähedastes aariates ja duettides oli tal tõsiseid probleeme eesti keele intonatsiooniga.

Dialogid kehvad

Taminot kehastanud Jan Oja jäi seekord suures osas oma ülesandele alla. Pisut ebameeldiva üllatusena laulis ta oma partii nn itaalia stiilis ja kogu rinnaga, dialogides nappis näitlejavõimeid.

Kahtlustan, et teda ja Popovat valdas teatav orientatsioonikaos, kuna lavastaja oli nii Tamino, Pamina kui Öökuninganna puhul loobunud tavapärastest opera seria laadis rollilahendustest, tõmmates seeläbi nimetatud karakteritel vaiba alt.

Esietendusel võitis publiku südamed Aare Saal, kelle dialogides pisut ülemängitud Papageno sai õige kuju ja hingamise alles teise vaatuse lõpu aarias ning duetis. Siinkirjutajale pakkus terviklikema rollilahenduse Monostatost kehastanud Aivar Kaseste.

Tema loodud lavakujus harmoneerusid sõna, laul, miimika ja tants, mida Singspiel eeldab, kõige veenvamalt.

Jättes arvestamata Walleri partiid, olid nii vokaalselt kui koreograafiliselt enim nauditavad hoopis triod ning kooristseenid, millega lavastaja on proovides vist rohkem tööd teinud kui solistidega.

Ariela Siegerti «Võlflööt» on lavastamise õpikunäide. Iseküsimus, kuidas sobib tema käekiri kokku klassikalise ooperiga.

Igatahes on tõsiasi, et mees, kelle nimi seisab kavalehel kõige suuremas kirjas, jäeti Vanemuises seekord mängust peaaegu välja.

Muusikalavastus

Wolfgang Amadeus

Mozart «Võlflööt»

Lavastaja Ariela Siegert

Dirigent Anu Tali

16:26 Turundus-
03.10 spetsialist:
kohukesereklaam
on hea tava
vastane (33)

16:19 Pitt ja Aniston
03.10 müüvad maja
Californias (10)

15:54 KGB erumajor nõuab
03.10 Eesti Ekspressilt
500.000 krooni (19)

15:46 Rahvaliit reklaamib
03.10 end rukkilillega
(31)

15:38 Šimpans jättis 16
03.10 aasta järel
suitsetamise maha
(12)

15:32 La Scala teatri
03.10 tantsijad alustavad
streiki (4)

15:14 Tilluke robotkaamera
03.10 hõlbustab
sooleuuringuid (8)

14:56 Neste tõstis kütuse
03.10 hindu 50 senti
võrra (17)

14:56 Relvastatud
03.10 politseinikud tungisid
Palestiina parlamendi
istungile (5)

14:34 Muud
03.10 vähemusrahvused
hindavad identiteeti
enam kui venelased
(5)

14:28 Šveits annab Vene
03.10 eksministri USAle
välja (6)

14:16 Uuring: Hollywood
03.10 reklaamib
vastutustundetult
seksi ja uimasteid
(20)

13:56 Vene kosmoselaev
03.10 viis turisti
rahvusvahelisse
kosmosejaama (3)

>> Vanemad uudised

 Ava uudistetasku

Fotoreportaažid

- Eesti mõisate andmebaas
- Saaga: perekonnaloode digiteeritud allikad
- Soovita meile viidet!

Blogid

- LNR BLG
- Tehnokratt
- Väsind loom
- Idiotsuse Revolutsioon
- Vastuse-Vadim

Logi sisse

Nimi

Parool

Registreeru

Unustasid parooli?

Kunstnik Hans-Dieter Schaal

Osades Wendy Waller, Angelika Mikk, Taisto Noor, Märt Jakobson, Jan Oja jt.

Esietendus 1. oktoobril Vanemuises

Kas soovitate lugu teistele lugejatele?

Hinne: 3.67

HINDA

[Loe ka teisi uudiseid](#) | [Kommenteeri \(4\)](#)

→ [Kultuur: populaarseimad vestlusteemad](#)

Loo uus vestlusteema

- [Mihkel Mutt valiti Loomingu peatoimetajaks \(7\)](#)
- [Kas said Collinsi kaabu? \(2\)](#)

17:06 Päikesevarjutus liikus
03.10 üle Maa (6)

13:28 **Fotod: 39. nädal**
30.09 **pildis (4)**

09:10 **Fotod: 38. nädal**
24.09 **pildis (7)**

15:04 Fotoalbum
22.09 rahvakogunemisest
Tõnismäe monumendi
juures (52)

>> [Vanemad fotod](#)

Arhiiv

OKTOOBER 2005

E	T	K	N	R	L	P
31					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
<september			november>			

Notify Blogger about objectionable content.
What does this mean?

 Blogger™

GET YOUR OWN BLOG NEXT BLOG»

BlogThis!

ahjualuse uidud -
<http://ahjualune.blogspot.com/>

ESMASPÄEV, OKTOOBER 3

Oli, kuis oli,

keiser oli saanud, mis keisri kohus ja "Võluflööt" võis alata.

Keskkond selleks oli silmale üllatav, kogu oma minimalistlikkuses väga meeldiv ja veenev. Kõige suurema kummarduse ehk tahaksingi teha kunstnik Hans Dieter Schaalile. (Tema kodulehe fotodelt paistab lavakujundus olevat sama, mis selle aasta 26. märtsil sama režissööri esimesel "Võluflöödi" lavastusel Osnabrückis.)

Väga ilusa valgusreži oli teinud ka Andres Sarv. Et laval valdavalt hämar oli, tuleb ilmselt juba lavastaja kontseptsioonist.

Kui rääkisin ennist väikevennast ja Karlsonist, siis ei olegi mulle päriselt selge, kummaks neist pidada Taminot, kummaks Papagenot. Väikevend, kui suhteliselt kombekas ning vahel paigi isend võiks olla ju Tamino, aga Jan Oja Taminona ei olnud mitte just enam väga väike poiss. Aare Saali Papageno oli kindlasti väga karlsonlik, lisaks ka veel jooseptootslik ja tänavapoislik (lapsemeelselt liigutav ning siiras ka!), aga üldse mitte kõhukas. Lendamisvõime näis ka kasin olevat.

See-eest väikevenna (jäagem siiski selle jaotuse juurde) katusekamber, kus lugu tema unenäos alguse sai ja lõppes, oli täiesti olemas. Mulle see lahendus igati meeldis.

Aga kui lavale hallides kitlites ja peakatetes orjade keskele astus Kim il

Sungiks kehastunud Sarastro, hakkas mul veidike kurb. Ma ei tea, kas see on postkommunistlikele maadele omane ja vastupandamatu kiusatus (ka lavastaja [Ariela Siegert](#) on pärit endiselt Ida-Saksamaalt), et Sarastrost peab saama diktaator, rahva isa? Mõned aastad tagasi Riia ooperiteatris nähtud Võluflöödi Sarastro oli viikingi ja Lāčplēšise ristand, kes tõusis orkestriruumist ähvardavana kõrgustesse, pidades sealt kõnesid loomanahku, kalosse ning siniseid plastkohvrikesi kandvale õukonnale. Sarastro kui valgusetempli valdja näibki jäävat valgustusaega ja mitte enam mahtuvat totalitaristlikus ühiskonnas kasvanud inimese teadvusse.

Iseenesest võiks ju ka küsida, et miks mitte. Võib-olla ongi see rohkem maitseküsimus, aga sel juhul ei tundunud lavastaja kontseptsioon minu arusaamist mööda küll lõpuni teostatud, vaid soikus ja sumbus teises (sootuks kandvamas ja paremini õnnestunud) vaatuses lahendust (ka nurjumise näol) leidmata. Suur juht ja õpetaja leebus ja taltus ning rebis Paminat enesetapust loobuma keelitates paljaks rinna, hallides kitlites meesorjad omandasid skolaarivälimuse ja initsiatsioonid, mille läbimist nõudis prints Tamino pürgimine pühitsetute hulka (Siegerti [väiteil](#) lavastuse põhitelg), jäid pigemini viimase pintsak peas ringivedamiseks või siis Pamina saatel ühest keldriluugist sisse, teisest välja tammumiseks.

Kas ei saanud mina aru või oligi see kõik üks käest ära vajunud segadus... Eriti ei tahaks kõnelda Taisto Noorest Sarastrona. Optiliselt Kim il Sungiks küll sobiv, jäi ta lauljana ehmatavalt abituks ja madalamaid noote kuuldavale tuua ei suutnudki. Väga piinlik.

Hoopis läbimõeldum ja väljapeetum oli kõik Papagenoga seotu. Usun, et päris kindlasti Aare Saali seni parim roll. Lustlik ja liigutav. Ja aus. Tema üleastumiste tempod olid muidu venima kippuvaist ka vägagi eristuvad. Kuidagi nakatav ja pisarateni naerma panev oli näha, kuidas keegi end oma rollis ka tõeliselt hästi tundis.

Jan Oja osatäitmise kohta ei mõista öelda enam, kui et siiralt püüdlük. Mul ei ole ehk õigust teda lauljana hinnata, aga päris kindlasti ei ole ta Mozarti-laulja. Kergust, mänglevust ja kandvust ei ole ses hääles, kohati on hingamine takistatud ja võtab laulja ähkima. Ning eesti keeles teksti andmine osutus puhuti päris ülejõukäivaks (olgu siinkohal öeldud, et Erich Kõlari ja Kalle Heina tõlge jällegi üllatavalt heaks).

Pisut nõutuks tegi ka Alla Popova Paminana. Väliselt imearmas Pamina, pisike, habras ja nii ilmeka olekuga! Meenutab noort Piafi. Aga hääl kipub muutuma lõikavaks, paindumatuks ning katkeb. Tõsi, püüdlik temagi.

Sümpaatne oli Wendy Walleri Öökuninganna. Must-valge rollilahendus sõna kõige otsesemas mõttes, aga veenev. Walleril oli tegelikult ostekui kaks häält: muidu täidlastepoolne, jäigem, dramaatiline ja siis korraga koloratuuride puhuks kusagilt kapisahatlist välja võetud sootuks säravam ja puhtam. Tehniliselt laitmatult mõlemad. Waller küll laulis saksa keeles, aga tema kõneldava teksti andmine eesti keeles ei jäänud kindlasti alla õige mitmele eestimaisele esinejale.

Sarmikas ja särav oli Aivar Kaseste Monostatos. Senikuuldust on jäänud ettekujutus, nagu peakski Monostatosel olema kole ja eemaletõukav hääl. Kasestel niisugust pakkuda ei olnud, pigem vastupidi. Lust ja hoog, millega ta oma osa täitis, oli võrreldav Saaliga.

Mis lavalt üsna tihti kõrva lõikas, olgu laulmisega, kuidas just, oli kõneldava teksti abitu ja võltspaatosega etlemine. Näha oli, et lauljate ning iseäranis kooriartistidega oli sel alal liiga vähe tööd tehtud. Võib-olla on siin oma osa ka keelebarjääril lavastajaga, mis viimasel kõike tajuda ei lasknud.

Lavastaja tööd liikumise alal rõhutati esietenduse eeli iseäranis. Paraku jäi see kaunis kahvatuks ja tehtuks. Kolme daami etteaste esimese vaatuse alguses vajuks suisa piinlikkust tekitavasse vulgaarsusesse. Kui Sarastrole diktaatorina taheti vastandada Öökuninganna ja tema kaaskonna naiselikku meelust, siis olgu öeldud, et Öökuninganna ise tuli ülesandega toime ega vääranud. Seda ei teinud ka Pamina ja Julia Botvina Papagenana, küll aga valdav osa ülejäänud daamidest, keda laval näha.

Samas tuleb öelda, et kõlas see koor hästi ja koori ning Papagenoga seondusidki "Vanemuise" "Võluföödi" liigutavad momendid.

Ühest koorist tuleb paraku kõnelda veel. Tartu näib olevat hingamisteede haigustele iseäranis soodsa kliimaga paik. Ma ei ole seal olnud just sage ooperi- ja kontserdikülaline, aga kõhiv publik on meelde jäänud küll. Kõhakadentsidest Tartus on kõneldud mitmed mu sõbrad. Laupäevast "Võluföödigi" saatis pea lakkamatu kõhakoos. Valimatutel kohtadel. Juhus või lihtsalt Tartu publiku eripära?

Kahju on sellest, et "Vanemuise" orkestrit olen väikeses majas kuulnud tunduvat säravamana ja värskemana kui nüüd, mil iseäranis keelpillid kõlasid matilt ja väsinult. Ehk on viga suure saali akustikas?

Laupäevaõhtuse "Võluflöödi" etenduse kandjaiks ning päästjaiksi olid Öökuninganna ja Monostatos, ennekõike aga kindlasti Papageno.

Papagenota teatrist ära tulla oleks olnud lihtsalt kurb. Kuidagi tervistav ja lootustsisendav on teadmine, et maailmas leidub olendeid, kes ei oska aimatagi, et nende tundeid peaks keegi või miski vahendama. Mobiiltelefon näiteks.

Nägus pressiesindaja ei ole minuga kindlasti nõus.

kirjutas [ahjualune](#) kl. 02:09 2 lisandust _

Diktatuur ja meelus kuldvasika kumas

ehk

Kim il Sung katusel koos väikevenna ja Karlsoniga.

Kui peaksin ühte lausesse kokku koondama enda meelest põhilise Mozarti "Võluflöödi" esietendusest "Vanemuises", siis nii ma vist ütleksingi.

Teatristtulekust peale, ka täna mööda sügispäikest täis Tartut, Elvat, Peedut ja Kõrveküla ning siis kodu poole rännates olen mõelnud, et kas ma rohkem öelda üldse tahaksingi.

Praegu ooperit plaadilt üle kuulates tundub mulle, et minu päris oma "Võluflöödi" (üks mulle olulisemaid oopereid üldse) saabki vist mängida ainult minu kahe kõrva vahel ja see 'oma' on saanud kaalu juurde.

Natuke rohkem sunnib ütlema kahtlus, et äkki olen ma selle üheainsagi lausega olnud juba üdini negatiivne ja ülekohtune.

Kõigepealt nõuab ehk selgitust kuldvasika osa.

Ma otsin õiget sõna selle kohta, kuidas laupäeval Tartusse läksin. Ootuste ja uudishimuga ning rõõmuga eesootava ilusa muusika ja sellegi üle, et vaata kui kena kummarduse nad Mozartile tema tulevase aasta puhul teevad. Igatahes läksin ma pahaaimamatult, teadmata, et esimene kummardus

tänapäeval ooperisse minnes ei kuulugi muusikale.

Kui saal pimenes, astus kõige pealt rahva ette teineteisele "Oo!" ütlema kaks mänedžeri: teatridirektor koos nägusa pressiesindajaga suurfirmast, kes on tunnistanud Eestis olulise turuosaga ettevõtteks (nii vist on selle asja nimi) ja muuhulgas ka teatrit sponsida võtnud.

Kui nemad oma sõnumi rahvale teatavaks olid teinud, st. kui kuldvasikas oli kummardatud, tohtis alata ka üks päev rohkem kui 214 aastat tagasi esietendunud ooper.

Ma usun end üsna hästi mõistvat, et metseenluseta oli teatril raske 214 aastat tagasi ja vaevalt et on kergem täna (kui kusagil siiski, pole neid paiku ilmas ilmselt palju). "Vanemuise" teatri olukorrast on press samuti piisavalt kõneldnud.

Nõnda justkui polekski põhjust pahandada. Teatri poolelt kindlasti mitte.

Selles riigis siin delegeeritakse sponsorite hoolde järjest rohkem ülesandeid. Et äri on äri ja sponsor selle eest reklaami ootab - ka kuidagimoodi mõistetav. Ent reklaamiks on võimalusi rohkem kui üks. Saab osta ära poole saali jagu pileteid ja kinkida need oma kauaaegsetele klientidele (mida nägusa pressisekretäri firma ka tegi - see mu meelest on küll kaunis ning väarikas, olgu et märgatav osa kingi saajaist seda mikski ei osanud panna ja kohale ei ilmunudki), saab jäädvustada oma logo ning heateod kõikvõimalikele trükistele jne. jne.

Hädaline peab võtma, kui tahab ellu jääda ja oma asja edasi teha. Edasine sõltub annetaja väarikusest. Ta kas mõistab võimalust aidata ellu jääda sellel väärtuslikul, mis muidu hukka saaks ja teeb seda metseenliku diskreetsusega (pälvides lugupidamise) või jagab laadaplatsil lärmakalt armuande. Kas mäletate Mc Donald'si ja Marlboro reklaame ühe kunagise laulupeorongkäigu eesotsas?

Labasus ei anna häbeneda. Prominentne nägus pressiesinadaja ei punastanudki, punane oli vaid särp ta õlul.

Mina tundsin kergendust, et ei ole selle firma klient, aga leidsin, et vara rõõmustada. Mõne firma (püsi)klient ma ju siiski olen. Mida ja millal on mul oodata neilt?

Kas suudab üks "ism" surmata Mozarti ilu?

Tiiu Levald

Ilmunud: reede, 14 oktoober 2005

Taisto Noor Sarastrona. alan prosa

Mozarti "VÖLUFLOÖT": lavastaja Arila Siegert (Saksamaa), dirigent Hendrik Vestmann, osatäitjad Wendy Waller, Taisto Noor, Jan Oja jt, esietendus Vanemuises 1. X.

Tsiteerin siinkohal Evi Arujärve (PM 1. X): "Ilu on kunstis nii vana ja võimas asi, et vist ükski "ism" ei suuda seda välja juurida". Mozarti ooper "Võlflööd" algab ja lõpeb Es-duur helistikus, mis on oma kõlaolemuselt üks malbemaid ja helgemaid. Teatavasti on see lavateos kantud vabamüürluse valgustusfilosoofiast, mis oli Mozartit huvitanud nii varases nooruses kui elu viimastel aastatel. Muusikateadlased väidavad, et Mozart kujundas oma muusikalised sümbolid igivanadest vabamüürlaste tingmärkidest lähtuvalt. Arv 3 eksisteerib alates helistikust: Es-duur on kolme bemolliga, sageli kasutab kolmkõla jne. Ja kõik olulised liinid oma ideede väljendamiseks on antud Kolmele Daamile, Kolmele Poisile, olulisi naisi on ooperis kolm: Öökuninganna, Pamina ja Papagena. Vaid meesliin on rikkam, tarkust ja õiglust kannab Sarastro ning meessoos kolme tahku on pandud jällegi kandma kolm tegelast: Tamino, Papageno ja Monostatos.

On vapustav tõdeda, et üheaegselt "Võlflöödiga" (28. IX 1791) valmis ka ooper "Tituse halastus" (6. IX) ja kummalise külalise tellitud "Reekviem", 5. XI nägi ilmavalgust "Väike vabamüürlaste kantaat" ja siis tuli Suur Vaikus. Ilmselt oli saatuse poolt ette määratud sellesse lühikesse ellu ära mahutada kogu temale mõeldud vaimu- ja heliderikas maailm.

Kui "Figaro pulma" ja "Don Giovanni" dramaturgiline ülesehitus on tugeval kirjanduslikul alusel, need on itaaliakeelsed ja seega väga kontsentreeritud ning mõjuvad äärmiselt stiiliühtsena, siis "Võlflööd" on stiililt eklektiline: siin on muinas- ja mõistujuttu ning laulumängulist lustimist saksakeelsete tekstidega. Ooper valmis ajal, mil Austrias hakati väga populaarset vabamüürlust piirama, mis Franz II ajal muutus lausa tagakiusamiseks. Paljud taganesid oma ideedest, kuid Mozart vastupidiselt demonstreeris oma kuuluvust. "Võlflöödi" libreto autor Schikaneder oli samuti vabamüürlane, kellele kuuluvas teatris toimus ka esietendus 30. IX 1791 ning kus seda teost mängiti 200 korda 1795. aastani.

Lavastuse ilkuv feminism

Kõik need asjaolud seavad tänase lavastaja küllalt keerulisse olukorda. Ja nüüd sõltubki lavastaja maitsest, millise tee ta valib: kas usaldab geniaalset, kõigest üleliigsest puhastunud Mozarti muusikat ja tema soovi teadvustada inimkonnale valgustusfilosoofia põhitõdesid või läheb hasartselt laulumängu elemendi rõhutamisele. Kindlasti võimaldab see ooper lõpmatult fantaasiat, kuid mingil juhul ei tahaks leppida ühe nihestatusega, mis antud lavastuses lausa läbiva joonena silma hakkas – kohati lausa ilkuva feminismina mõjuv kõigi meestegelaste naeruvääristamise soov.

Vähe sellest, et Sarastro esimene lavaletulek oli nii allakriipsutatult Suure Juhi “kullipilguga” alamate ette ilmumine, pandi ta Pamina ees end lahti riietuma, et see võiks reeturliku noa tema karvasse rinda lüüa! Taminost on tehtud mingi ullike ja Papagenost lausa tobuks. Miks?

Mozarti muusikas on Sarastro aariad täis suursugusust ja inimlikkust, **Taisto Noor** esitas need ka suurepärase stiilitundega. (Eelesietendusel laulnud **Märt Jakobsonil** on oma suure häälematerjaliga veel vaja tööd teha, et allutada see Mozarti stiilile.) Tamino on siiras, teadmishimuline ja armastusele avatud noormees, kellele Mozart on usaldanud kaunid meloodiad, mida pole tehniliselt just kõige kergem ette kanda. Tundub, et Mozartile omase kõla sära ja stiilitunde on saavutanud **Mati Kõrts** (eelesietendus), kuid nooruslikku õhinat on **Jan Ojal** rohkem.

Papageno rolli on maailmas tuntuks ja armastatuks laulnud suured baritonid (kaasa arvatud meie Georg Ots) vist mitte ainult sellepärast, et sinna on sisse kodeeritud palju koomikat, vaid ehk seetõttu, et selles rollis on meeletult palju Mozartit ennast: kogu tema päikeselisem, lustlikum pool, humoorikas eneseiroonia inimlike nõrkuste üle. Vanemuine võib õnnelik olla, on luksus, kui sellise rolli jaoks on võtta kaks nii omanäolist lauljanatuuri: nii **Taavi Tampuu** (eelesietendusel) kui **Aare Saal** kõlavad oma aariatega suurepäraselt. Iseküsimus, kui keeruliseks oli see neile tehtud ülepakutult rabeleva sagimise tõttu. Samad probleemid kerkisid ka seoses libeda ja reeturliku Monostatosega: nii **Tõnu Kattai** (eelesietendus) kui **Aivar Kaseste** on head laulvad karakternäitlejad, kuid karglemine kippus “asjaks iseeneses”.

Naistegelased: nii eredaid kui probleemseid

Naistegelastega on samuti kuidagi väga üheselt ümber käidud. Öökuninganna nii jõuline interpretatsioon, nagu seda võis esietendusel **Wendy Walleri** esituses kuulda, on muidugi muljetavaldav, sest lauljal on väga veenev laulutehnika ja tugev karakteri kujundamise oskus. Iseküsimus, kuidas nii räige käitumise puhul ei teki armsas ja allaheitlikus Paminas kahtlus ema õigluses. Eelesietendusel seda rolli laulnud **Angelika Mikk** on ääretult suure potentsiaaliga: tema toon on kirgas ja koloratuurid täpsed, küllap etenduste käigus joonistub välja ka suurem pausi usaldamine ja rolli reljeefsus.

Pamina on keeruline roll, kuna ta on üdini positiivne ja muusikalist materjali pole just palju, kuigi nukker ja kaunis surmamineku mõtetest kantud aaria kuulub kindlasti ooperiliteratuuri kullafondi. **Alla Popoval** on kõik eeldused selle rolli esitamiseks: ta on musikaalne, emotsionaalne, lavaliselt plastiline, siiras. Kahjuks on vist liiga ennatlikult lauldud Verdi ja Puccini ülidramaatilised rollid teinud tema arengule karuteene – Mozarti laulmiseks vajalik kergus, avarus ja nõtkus jätavad praegu soovida.

Papagena **Merle Jalaka** (eelesietendus) ja **Julia Botvina** esituses ilmselt sobitusid täielikult lavastaja sooviga näha temas ainult “tibuhaudujat” ja seda tegid mõlemad ka erksates värvides. Kuigi kostüümikunstniku (**Marie-Luise Strand**) nägemus paistis küll lausa prükkarlike mustade värvidega ilmselgelt jällegi toetavat lavastaja kontseptsiooni.

Dirigent **Hendrik Vestmann** on kujundanud kõigest hoolimata väga ilusa muusikalise terviku. Tasakaal orkestri ja lava vahel oli hea, tempod veenvad. Oli antud aega kantileenile kõlada ja koloratuure ei aetud ummikseisu. (Vahemärkusena toon ära PM 3. X esteet Alvar Loogi artiklis esineva kummalise fakti: dirigendipuldis olevat olnud Anu Tali!?)

Erakordselt heal tasemel olid kõik Kolme Daami lauldud ansamblid, esietenduse variant kõlas mahlase kompaktsusega ja siia sobis ka lavastaja kehakeelelembus. Mozarti helgete soovide kandjad Kolm Poissi kõlasid mõlemal koosseisul kenasti. Miks nad aga olid esimestes etteastetes kaaluta olekus mobiiltelefoniga kosmoserändurid ja viimases stseenis tiivad selga saanud inglid, jäi küll arusaamatuks. Kõrvu jäid kõlama Jutustaja ja Teise sõjamehena väga kompaktsed, stiilse ja kaunitämbriilise esituslaadiga bass **Atlan Karp** ning end juba tõestanud tenor **Roland Liiv** Esimese sõjamehe episoodilises rollis. Koor kõlas terviklikult ja oli paindlik oma rohketes füüsilistes liikumistes. Kas aga meeskoorile antud “tühikargaja” samm ja naiskoori meeste säärtsaabaste puhastamine just autorite nägemusega kokku

langevad, oleks ehk mõtlemisaineks.

Kirjuta kommentaar

Nimi:

Kommentaar:

Kokku 1 kommentaar(i)

Lisamise aeg: 2005-10-16 02:17:07

Loog nüüd küll selles süüdi ei ole, et Postimehes pealkirja all dirigendi nimi valesti oli, sellisete asjadega tegelevad mitte autorid, vaid valvetoimetajad, väga õel ja mõttetu märkus Levaldi poolt

Powered by [AkoComment 1.0](#)
[Sulge aken](#)